

Sygn. akt **II AKa 37/17**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Mania
Sędziowie:	SA Bogumiła Metecka-Draus SA Janusz Jaromin (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Jorella Atraszkiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Gorzowie Wlkp. Pawła Jarockiego

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2017 r. sprawy

E. A.

oskarżonego z art. 296 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp.

z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. akt II K 135/15

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

II. zwalnia oskarżyciela posiłkowego od ponoszenia 1/2 wydatków postępowania odwoławczego i opłaty związanej z tym postępowaniem,

III. w pozostałej części wydatkami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Janusz Jaromin Andrzej Mania Bogumiła Metecka-Draus

Sygn. akt II AKa 37/17

UZASADNIENIE

E. A. został oskarżony o to, że w dniu 29 listopada 2010 r.

w G. będąc na mocy uchwały Zarządu Województwa (...) Dyrektorem Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) w G. i z tego tytułu będąc obowiązany do zajmowania się sprawami majątkowymi zakładu, nie dopełnił ciężących na nim obowiązków, w ten sposób, że bez sporządzenia projektu i kosztorysu inwestycji adaptacji budynku położonego w G., przy ulicy (...) na cele lecznicze z uwzględnieniem medycyny jednego dnia oraz oparciu decyzji o zakupie na błędnym operacie szacunkowym z listopada 2010, sporządzonym przez rzeczoznawcę O. K.,

w którym zawyżono wartość nieruchomości, dokonał zakupu prawa użytkowania wieczystego gruntu stanowiącego działki nr (...) oraz własności posadowionego na nim budynku za kwotę 1.015.000,00PLN, wyrządził znaczną szkodę majątkową w kwocie nie mniejszej niż 3.929.653,48PLN, tj. o czyn z art. 296 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. oskarżonego E. A. uniewinnił od zarzutu popełnienia czynu opisanego w części wstępnej wyroku, na podstawie art. 632 ust. 2 k.p.k., koszty procesu zaliczając na rachunek Skarbu Państwa.

Od powyższego wyroku apelację wniósł Prokurator Rejonowy w Gorzowie Wlkp., który zaskarżył wyrok I instancji w całości na niekorzyść oskarżonego. Apelując zarzucił:

I. obrazę przepisów postępowania tj. przepisów art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k. i art. 366§1 k.p.k., a mający wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na:

– dowolnej ocenie materiału dowodowego, w szczególności poprzez niezamienione nadanie waloru prawdziwości wyjaśnieniom oskarżonego oraz świadków mających wiedzę na temat kupna budynku, którzy byli zatrudnieni w tym okresie w Przychodni i brali w różnym stopniu udział w procesie decyzyjnym, a pomimo braku wykształcenia i uprawnień, pozytywnie wyrażali opinie o kupnie, która to ocena jest całkowicie sprzeczna z zasadami doświadczenia życiowego, prawidłowego gospodarowania i logicznego myślenia, gdyż z wyjaśnień i zeznań wynika, że decyzja o zakupie została podjęta bez uzyskania uzasadnionej w tym przypadku, z uwagi na specyficzne uregulowania prawne wynikające z przepisów prawa, opinii co do przydatności budynku na planowane cele,

– nie uwzględnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy, wynikających z treści opinii A. S., z której to opinii wynika, że zakupiony budynek nie nadawał się do adaptacji na budynek przychodni z przeznaczeniem na „medycynę jednego dnia” i rehabilitację, a ewentualna adaptacja wiązałaby się z poniesieniem bardzo wysokich kosztów błędnie utożsamianych przez Sąd jako „lucrum cessans”, co w sytuacji nieprowadzenia przez przychodnię działalności gospodarczej wiązało się z dodatkowym istotnym ryzykiem doprowadzenia przychodni do trudnej sytuacji finansowej,

– dowolnej ocenie zebranego materiału dowodowego poprzez przyjęcie błędnego założenia, że wystarczającym kryterium uznania działania oskarżonego za prawidłowe jest ustalenie, że istniało zapotrzebowanie na rynku usług medycznych, w szczególności na tzw. „medycynę jednego dnia” i rehabilitację oraz, że przychodnia posiadała środki na rozpoczęcie inwestycji, która to ocena jest całkowicie sprzeczna z zasadami doświadczenia życiowego, prawidłowego gospodarowania i logicznego myślenia, gdyż pominięte zostało całkowicie kryterium przydatności kupowanego budynku dla planowanych celów co doprowadziło do błędnego wniosku, że oskarżony zarzucanego mu czynu nie popełnił, podczas, gdy wszechstronna i wnikliwa analiza tychże dowodów prowadzi do wniosku przeciwnego,

II. obrazę przepisów postępowania tj. przepisów art. 201 k.p.k. i art. 442§3 k.p.k., a mający wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na powołaniu biegłych z (...) Rady Federacji Stowarzyszeń (...)

w Z., którzy to wbrew zaleceniom nie wydali wszechstronnej, merytorycznej opinii, która nie zawierała w sobie odpowiedzi na wszystkie pytania Sądu, co skutkowało błędną oceną tej opinii i niezasadnym oddaleniem wniosku o powołanie kolejnego biegłego, który by udzielił odpowiedzi na wszystkie niezbędne pytania, a powołanie tych biegłych wynikało z treści zaleceń wyrażonych

w postanowieniach Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17.06.2015r. sygn. akt II AKz 217/15 i z dnia 09.09.2015r. sygn. akt II AKz 277/15, na podstawie których przekazano sprawę do merytorycznego rozpoznania Sądowi

Okręgowemu w Gorzowie Wlkp., co doprowadziło do niewykonania zaleceń Sądu Odwoławczego oraz niewyjaśnienia wszechstronnie sprawy.

W oparciu o powyższe zarzuty, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie go do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wlkp.

Powyższy wyrok zaskarżył również oskarżyciel posiłkowy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia (...) w G.,

w całości na niekorzyść oskarżonego. W apelacji zarzucił:

– naruszenie przepisów postępowania karnego, mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 193 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. na skutek oddalenia zawnioskowanego przez prokuratora i oskarżyciela posiłkowego dowodu z nowej opinii biegłego w celu ustalenia stanu objętym zarzutem aktu oskarżenia, co było niezbędne na skutek niepełnej, niejasnej i nieodpowiadającej na pytania opinii biegłych z (...) Rady Federacji Stowarzyszeń (...), a z kolei opinia Pani L. F. jest dotknięta taką samą wadą, jak operat szacunkowy na podstawie, którego doszło do nabycia nieruchomości,

– błąd w ustaleniach faktycznych, będący wynikiem mającej wpływ na treść orzeczenia obrazy przepisów postępowania (zwłaszcza art. 4, art. 7, art. 170 i art. 201 k.p.k.), który to błąd wyraża się w przyjęciu, że zgromadzone w niniejszej sprawie materiały nie pozwalają na przyjęcie, iż oskarżony popełnił zarzucany mu czyn.

Tak zarzucając, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wlkp.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje oskarżyciela publicznego i oskarżyciela posiłkowego okazały się niezasadne i w związku z tym nie zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd I instancji prawidłowo uznał, iż oskarżony swoim zachowaniem nie wyczerpał znamion przestępstwa, trafnie i rzetelnie uzasadnił swoje stanowisko, które Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje. Lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku dowodzi, że Sąd Okręgowy dokonał analizy materiału dowodowego, odnosząc się do wszystkich okoliczności, mogących mieć znaczenie dla ustalenia zakresu odpowiedzialności karnej. Zgodnie zaś z zasadą swobodnej oceny dowodów, organ procesowy ocenia dowody i wyciąga z nich wnioski według wewnętrznego przekonania, nieskrępowanego regułami prawnymi. Zasada swobodnej oceny dowodów nie oznacza jednak, iż ocena ta ma charakter dowolny, albowiem sąd powinien wyjaśnić, w jaki sposób dowody ocenił i dlaczego wyciągnął z nich takie,

a nie inne wnioski dotyczące konkretnych ustaleń faktycznych. Przekonanie sądu

o wiarygodności jednych dowodów i niemożności przypisania tej cechy innym dowodom, pozostaje pod ochroną art. 7 k.p.k. wówczas, gdy jest ono poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy (art. 410 k.p.k.), z uwzględnieniem zasady prawdy materialnej (art. 2 § 2 k.p.k.), zasady obiektywizmu (art. 4 k.p.k.), a także, gdy jednocześnie jest wyczerpująco oraz logicznie uargumentowane w uzasadnieniu wyroku (art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.). Procedując w niniejszej sprawie, sąd meriti nie dopuścił się obrazy wskazanych

w środkach odwoławczych przepisów postępowania karnego. W sposób wnikliwy

i wszechstronnie rozważył wszystkie dowody i okoliczności ujawnione w toku rozprawy, ocena materiału dowodowego została dokonana z uwzględnieniem zasady obiektywizmu, domniemania niewinności i swobodnej oceny dowodów. Ma ona charakter wszechstronny, zgodny z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz nie zawiera błędów faktycznych lub logicznych.

Autorzy apelacji zarzucają przede wszystkim naruszenie przepisów proceduralnych oraz błędnie dokonane przez Sąd orzekający ustaleń faktycznych

w sprawie. Przy czym, zarzuty sformułowane przez oskarżyciela posiłkowego, zdają się pozostawać w wewnętrznej ze sobą sprzeczności, gdyż z jednej strony apelujący zarzuca oddalenie zawnioskowanego dowodu z nowej opinii biegłego w celu ustalenia stanu objętego zarzutem aktu oskarżenia jako niezbędne, a z drugiej strony utrzymuje, że zgromadzone w niniejszej sprawie materiały pozwalają na przyjęcie, iż oskarżony popełnił zarzucany mu czyn.

Wskazać należy, iż zarzuty apelujących w zakresie opinii biegłych, pomijają ustalenia Sądu I instancji, z których jasno wynika, że kierunek remontu nabytej nieruchomości nie był jednoznacznie określony, a sprecyzowany na cele medyczne, ze względu na lokalizację obiektu. Przewidywane były możliwości adaptacji również w innych kierunkach, związanych z potrzebami działającej przychodni. Całokształt materiału dowodowego, w tym wyjaśnienia oskarżonego wskazują nie tylko na plany poszerzenia dotychczasowej działalności przychodni poprzez modernizację zakupionego budynku przez jego przystosowanie dla potrzeb przychodni tzw. chirurgii jednego dnia, rehabilitacji czy psychiatrii dziennej, ale także ewentualne wynajmowanie uzyskanych po modernizacji pomieszczeń na potrzeby gabinetów lekarskich. Sporządzone opinie biegłych poddają analizie przeznaczenie budynku na cele lecznicze, zaś rehabilitacja była jednym z wariantów adaptacji, określono bowiem alternatywne potrzeby. Z kolei odnosząc się do zarzucanego przez prokuratora nieuwzględnienia wniosków wynikających z opinii A. S., zwrócić jedynie uwagę należy, iż uznanie przez biegłą, że zakupiony budynek nie nadawał się do adaptacji pozostaje w sprzeczności z dalszym stwierdzeniem, że ewentualna adaptacja (jednak możliwa) wiązałaby się z poniesieniem wysokich kosztów. Sporządzone przez biegłych opinie nie wykluczyły możliwości dokonania adaptacji zakupionej nieruchomości na cele prowadzonej przez przychodnię działalności. Natomiast dla odparcia zarzutu co do braku realizacji przez Sąd Okręgowy zaleceń Sądu Apelacyjnego przytoczyć należy ich treść. Otóż w postanowieniu z dnia 17 czerwca 2015 r., sygn. akt II AKz 217/15 Sąd Apelacyjny wskazał, iż „rzeczą sądu meriti będzie więc dokonanie w pierwszym rzędzie oceny, czy wątpliwości, jakie może budzić metoda przyjęta przez biegłą L. F. mogą być wyeliminowane bez konieczności natychmiastowego powoływania innego biegłego”. W postanowieniu zaś z dnia 9 września 2015 r., sygn. akt II AKz 277/15 Sąd Apelacyjny wskazał, że „dążąc do usunięcia wątpliwości dotyczących opinii biegłego L. F. Sąd Okręgowy powinien w pierwszej kolejności uzyskać opinię uzupełniającą tego biegłego, a dopiero później rozważyć czy istnieje konieczność powoływania innego biegłego”. Nie można zatem zgodzić się ze sformułowanymi

w tym zakresie zarzutami oskarżyciela publicznego, by zalecenia powyższe nie zostały przez Sąd Okręgowy zrealizowane, bowiem wnioski jakie prokurator wysnuwa z tychże zaleceń są zbyt daleko idące, gdyż nie wynika z nich konieczność powołania nowych biegłych.

Reasumując, materiał dowodowy zgromadzony przez Sąd I instancji zasługuje na akceptację, jest kompletny, zaś jego ocena, dokonana przy zachowaniu wskazań określonych w art. 7 k.p.k., prawidłowa.

Przede wszystkim jednak, nie sposób pominąć zasadniczych powodów uniewinnienia. Przy czym, zwrócić uwagę należy, iż apelujący nie kwestionują istoty sprawy, ich zarzuty nie dotyczą istoty rozstrzygnięcia. Sąd I instancji uznał bowiem, że w sprawie brak jest podstaw do przypisania oskarżonemu winy i sprawstwa zarzucanego mu czynu, czego głównym powodem była wskazana przez oskarżyciela publicznego wartość szkody, jaką swym zachowaniem miał wyrządzić oskarżony,

a która w sprawie nie została w żaden sposób wykazana. Sąd Okręgowy uznał, że działanie oskarżonego nie zrealizowało znamion zarzucanego przestępstwa, wobec niezastnienia skutku w postaci szkody. Dlatego podkreślić należy, iż najważniejszym dla przypisania sprawstwa oskarżonemu było ustalenie wysokości szkody – jako warunku skazania za zarzuczone przestępstwo. Przeprowadzone postępowanie dowodowe i analiza całokształtu materiału dowodowego z całą pewnością na jednoznaczne ustalenie kwestii powstania szkody nie pozwala.

Oskarżony w związku z dobrymi wynikami prowadzonej działalności dokonał zakupu nieruchomości w ramach inwestycji, którą sukcesywnie planował realizować. Przystosowanie budynku do prowadzonej przez przychodnię działalności miało następować w związku z przychodami z prowadzonej działalności. Taka inwestycja nie przynosiła szkody, tylko powiększałyby majątek trwały firmy z zysków, jakie były uzyskiwane. W takiej sytuacji, przewidywane dodatkowe nakłady inwestycyjne potrzebne do prowadzenia rozpoczętej przez oskarżonego inwestycji i przystosowania budynku do działalności związanej z opieką medyczną, nie można określać jako przewidywanej

szkody. Z pewnością nie sposób uznać także, iż szkodę stanowi wydatkowana na zakup nieruchomości kwota, gdyż obecnie nieruchomość ta wchodzi przecież w skład majątku oskarżyciela posiłkowego, powiększając stan jego posiadania. Działalność inwestycyjna związana z rozwojem przedsiębiorstwa zawsze obciążona jest pewnym ryzykiem, tak samo jak rozpoczęcie działalności gospodarczej, które może zakończyć się sukcesem lub porażką firmy. Na aprobatę zasługują zatem ustalenia Sądu I instancji, iż podjęte przez oskarżonego działania związane z zakupem nieruchomości, celem rozszerzenia zakresu działalności przychodni, miały swoje ekonomiczne uzasadnienie, a oskarżony swoim działaniem dążył do rozwoju prowadzonej przez placówkę działalności, wykorzystując zapotrzebowanie, jakie wówczas występowało na rynku usług medycznych w G. Z opinii biegłych nie wynikało, by w ogóle budynku nie można było przystosować do prowadzenia działalności związanej z opieką medyczną, natomiast że przystosowanie takie wiązałoby się z kosztami. W takiej sytuacji, przewidywane dodatkowe nakłady na przystosowanie zakupionego budynku dla przyszłych usług medycznych,

w żadnym wypadku nie mogą być traktowane w kategoriach szkody. Prokurator, wyliczając wartość szkody błędnie utożsamiał utracone korzyści z nakładami, które mogłyby być zainwestowane na adaptację budynku. Wyliczenia oskarżyciela publicznego w zakresie ustalenia wysokości szkody, stanowią całkowicie odosobniony pogląd prawny, którego Sąd Apelacyjny nie podziela. Argumentacja i przywołane przez apelującego poglądy doktryny i orzecznictwo natomiast, dotyczą innych sytuacji faktycznych, nie znajdujących zastosowania w niniejszej sprawie. Z tych względów, zarzuty apelujących nie zasługują na uwzględnienie.

Ponadto, pomiędzy stawianymi oskarżonemu zarzutami a szkodą, winien istnieć związek przyczynowy. Zasadnie zaś Sąd I instancji ustalił brak nieprawidłowości ze strony oskarżonego w nabyciu przedmiotowej nieruchomości, brak było podstaw dla kwestionowania operatu szacunkowego O. K.. Nie można zatem, jak czyni to oskarżyciel publiczny, wywodzić z tego niedopełnienia obowiązków ze strony oskarżonego. E. A. zlecając sporządzenie operatu szacunkowego profesjonalście, nie miał podstaw do kwestionowania sporządzonej przez niego opinii. Wbrew zarzutom oskarżyciela posiłkowego, odpowiedzialnością za błędnie sporządzony przez rzeczoznawcę operat szacunkowy z listopada 2010 r., nie można obarczać oskarżonego, który działał w zaufaniu do profesjonalisty jakim jest rzeczoznawca. Odpowiedzialność dyscyplinarną za nieprawidłowo sporządzony dokument, jak zresztą wskazał sam apelujący, poniósł rzeczoznawca. W zakresie zaś niewykonania projektu adaptacji przedmiotowej nieruchomości, a następnie kosztorysu prac budowlanych, zwrócić uwagę należy, iż wymogów takich nie przewidują przepisy prawa, nie stawiano także takiego wymogu przed oskarżonym przed podjęciem decyzji i wyrażeniem zgody na dokonanie zakupu przedmiotowej nieruchomości. Brak uznania niedopełnienia obowiązku po stronie oskarżonego przerywa związek przyczynowy, a przy tym jednocześnie brak jest zaistnienia znaczącej szkody.

W konsekwencji powyższego, tym bardziej nieuprawnionym jest podnoszony przez oskarżyciela posiłkowego zarzut błędów ustaleń faktycznych, albowiem ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nie tylko nie wyklucza słuszności działań inwestycyjnych podjętych przez oskarżonego celem rozszerzenia zakresu działalności przychodni, ale wskazuje również na możliwość adaptacji zakupionego budynku do celów prowadzonej przez przychodnię działalności, a co najistotniejsze wskazuje na brak zaistnienia po stronie oskarżyciela posiłkowego znacznej szkody majątkowej.

Postępowanie odwoławcze zainicjowane zostało apelacją oskarżyciela publicznego oraz apelacją oskarżyciela posiłkowego, zatem konsekwencją utrzymania w mocy wyroku uniewinniającego jest obciążenie kosztami postępowania Skarbu Państwa i oskarżyciela posiłkowego po połowie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego jednakże względy słuszności przemawiają za zwolnieniem oskarżyciela posiłkowego od ponoszenia 1/2 wydatków postępowania odwoławczego i opłaty związanej z tym postępowaniem, o czym na podstawie art. 624 k.p.k. rozstrzygnięto w pkt. II orzeczenia. Z tych względów, o wydatkach związanych z postępowaniem odwoławczym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. i art. 634 k.p.k., w pozostałej części wydatkami postępowania obciążając Skarb Państwa.

Mając na uwadze powyższe orzeczono, jak w części dyspozytywnej wyroku.

Janusz Jaromin Andrzej Mania Bogumiła Metecka-Draus